

Євген ЄДАМЕНКО

викладач кафедри

загальноправових дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

БЕЗПЕКОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан завжди створює надзвичайно складні умови для життя і розвитку суспільства. Однією з найбільш вразливих груп в умовах воєнного конфлікту є діти та молодь. Однак навіть у таких надзвичайних обставинах необхідно забезпечувати права дітей на освіту та розвиток. Тому на сьогодні, в умовах воєнного стану, надзвичайно актуальною є тема безпечного середовища освітнього процесу.

Війна завжди створює надзвичайно складні умови для життя та розвитку суспільства та спричиняє погіршення захисту прав вразливих груп населення. Зокрема, діти та підлітки є однією з таких вразливих груп, що потерпають від наслідків військового конфлікту. Однак навіть у цих надзвичайних обставинах права дітей мають максимально забезпечуватися. Зокрема, мова йде про такі гарантії, як право на освіту та повноцінний розвиток. Тому питання безпечного середовища в освітньому процесі набуває сьогодні особливого значення.

Військова агресія РФ призводить до обмеження доступу до якісної освіти. Діти втрачають можливість навчатися через тимчасову окупацію, викрадення дітей, переслідування, дискримінацію або втрату документів. Однак навіть в умовах війни та обмежень освіта залишається важливим інструментом для підтримки молоді та відновлення суспільства після війни. Важливо забезпечити доступність освіти та навчального процесу для всіх, навіть у найскладніших умовах.

Отже, безпекове середовища освітнього процесу в умовах воєнного стану належить до категорії важливих і складних питань, що суттєво впливають на суспільство, зокрема дітей та підлітків.

Важливо також враховувати психологічний вплив війни на дітей та молодь. Страх, тривога і травми можуть залишити глибокий слід на психічному здоров'ї. Психологічна підтримка та консультування стають важливою складовою в забезпеченні психологічної безпеки учасників освітнього процесу.

Тобто безпекове освітнє середовище має враховувати такі аспекти, як психологічний і фізичний комфорт та безпека. Тому заклади освіти повинні створити відповідні умови, а саме: облаштоване бомбосховище згідно зі

встановленими нормами та стандартами, забезпечити наявність медичного персоналу та психолога.

Для вироблення необхідних ефективних механізмів та інструментів створення і забезпечення освітнього процесу для дитини необхідно насамперед окреслити стратегічні напрями, пріоритети та розставити акценти щодо вирішення окресленої проблематики. Фахівці та експерти зазначають, що основними її аспектами на сьогодні є такі:

- фізична безпека учасників освітнього процесу (в умовах воєнного конфлікту діти, вчителі та інший персонал закладу освіти стикаються з реальною загрозою для свого життя та здоров'я. Ракетні атаки на навчальні заклади, обстріли та вибухи стають частиною їхнього щоденного життя; це ставить під загрозу не лише освіту, але й саме існування цих людей);

- доступ до освіти (воєнний конфлікт може призвести до закриття шкіл та унеможливити доступ до навчання; деякі діти опиняються в труднодоступних районах, де неможливо отримати освіту через обмеження свободи руху або небезпеку з огляду на військові дії – це призводить до відставання в навчанні та обмежує їхні майбутні можливості);

- психологічна травма (війна залишає глибокий психологічний слід на дітях та молоді; страх, тривога, страждання та втрати можуть призвести до серйозних психологічних проблем; навіть якщо фізична безпека забезпечена, психологічна безпека залишається важливим аспектом у процесі навчання та розвитку);

- перспектива відновлення суспільства (освіта відіграє важливу роль у відновленні суспільства після війни; діти і молодь, які пережили таку ситуацію, мають право на якісну освіту, щоб розвивати власний потенціал та стати активними членами суспільства) [2].

Для забезпечення безпечного середовища освітнього процесу в умовах воєнного стану, необхідні спільні зусилля урядів, міжнародних організацій, громадського суспільства та освітніх працівників. Найважливішими аспектами є захист життя і здоров'я учасників освітнього процесу, забезпечення доступу до освіти, надання психологічної підтримки [3].

Варто також зазначити, що сьогодні міжнародні організації та гуманітарні агентства відіграють важливу роль у наданні гуманітарної допомоги для відновлення освітньої інфраструктури та забезпечення безпеки дітей. Міжнародна спільнота повинна спільно працювати, щоб зробити освіту нашим пріоритетом, навіть в умовах військового конфлікту [1].

Таким чином, освіта є ключовим фактором відновлення суспільства після війни і забезпечення майбутнього покоління навичками та знаннями. Тому безпечне освітнє середовище є пріоритетним напрямом діяльності державних органів, правових інститутів та міжнародних організацій у сфері захисту прав та інтересів дитини. Розв'язання цієї проблематики та надання безпечної та якісної освіти повинно забезпечуватися навіть в умовах військового конфлікту.

1. Логінов С. О. Освіта в зоні війни: проблеми і виклики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. Вип. 26. С. 130–134.
2. Жуковський В. В., Григорян В. Г. Освіта та виховання в умовах воєнного конфлікту. *Вісник Одеського національного університету*. 2016. № 21(7). С. 55–61.
3. Козлова Ю. Освіта в зоні конфлікту: виклики і можливості. *Педагогіка та психологія*. 2019. № 3. С. 32–39.

Катерина ЖДАНОВА

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

д.ю.н., проф. **Роман МИРОНЮК**

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

**ПРЕВЕНТИВНІ ЗАХОДИ, НАПРАВЛЕНІ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ
ПОШИРЕННЯ АГРЕСИВНО СПРЯМОВАНИХ СУБКУЛЬТУР У
ПІДЛІТКОВОМУ ТА МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Проблема правопорушень серед підлітків не втрачає своєї актуальності. Однією з причин правопорушень із боку неповнолітніх та правопорушень, що скоюються щодо них, виступає поширення кримінальних субкультур.

Молодіжна субкультура – це культура певного кола молодих людей, які мають спільність стилю життя, поведінки, групових норм, цінностей та стереотипів. Субкультури за своїм характером поділяються на конструктивні та деструктивні. Особливої уваги з боку органів системи профілактики потребують молодіжні рухи, що об'єднують молодь за ознакою деструктивної субкультури. Молодіжні рухи деструктивного характеру – це неформальні рухи, що руйнують особистість молодої людини, спотворюють її розуміння традиційних цінностей [1].

В основі запобігання злочинності неповнолітніх лежать основоположні принципи запобігання злочинності в цілому. Водночас у попередженні злочинів, що вчиняються неповнолітніми, є особливості, зумовлені їхньою відмінністю від осіб інших вікових категорій, а також специфікою злочинів, що вчиняються ними. Наприклад, Молодіжний рух «ПВК Редан» з'явився в українських містах – Харкові, Києві, Львові, Луцьку, Івано-Франківську, Чернівцях, Житомирі. Протягом двох днів у різних регіонах України відбулося, за інформацією Нацполіції, майже 30 зібрань молоді. У запобіганні субкультур у неповнолітніх беруть участь багато суб'єктів. Вони є єдиною, пов'язаною спільністю цілей та завдань, системою, що охоплює комісії справ неповнолітніх та захист їхніх прав; органи управління соціальним захистом